

УДК 352.07

О. Г. Лиска,

к. держ. упр.,
начальник відділу аналітичної та презентаційної роботи
Департаменту з підвищення конкурентоспроможності регіону
Харківської обласної державної адміністрації,
м. Харків

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ МІСТ УКРАЇНИ ДО МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Проаналізовано результати соціологічного опитування щодо ставлення міської молоді до місцевих органів влади. Розглянуто особливості сприйняття та оцінки молодими мешканцями міст України діяльності владних структур. Визначено чинники, що стримують включення молоді в процеси підготовки, ухвалення та реалізації управлінських рішень.

Ключові слова: молодь, органи місцевої влади, управління, місто, Україна.

Постановка проблеми. Важливу роль у реалізації багатьох важливих суспільних перетворень у провідних країнах світу відіграє молодь. Активність молодих громадян, їх ініціативність і спрямованість на досягнення цілей багато в чому виступають рушійною силою і тих трансформаційних процесів, які в останні роки відбуваються в Україні. Тому не випадково сьогодні актуалізується проблематика впливу молоді на процеси державотворення, водночас нового змісту набувають питання визначення її місця та ролі в реформуванні найважливіших сфер суспільного життя.

Досвід успішних країн засвідчує, що молодіжна політика як на загальнодержавному, так і місцевому рівнях має передбачати залучення молоді до управління й вирішення важливих економічних, соціальних, екологічних та інших актуальних проблем, розвиток її творчої активності, інтеграцію молодого покоління у життя територіальної громади, регіону, країни загалом [4; 5; 7].

У цих процесах вагоме значення має налагодження ефективних форм і методів взаємодії молоді з органами влади, що, у свою чергу, потребує її відповідного ставлення до владних структур, у тому числі оптимістичного бачення результатів такої взаємодії, відносної задоволеності діяльністю влади, порівняно високого рівня довіри до посадовців, позитивного іміджу органу влади, налаштованості на конструктивну співпрацю, наявності у молоді

достатнього обсягу інформації тощо. При цьому дослідження особливостей ставлення молоді до органів влади має не лише теоретичний інтерес, а й практичну значущість, яка виявляється в можливості органів влади на основі отриманих результатів скоригувати свою діяльність згідно з запитами і очікуваннями цієї частини суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання участі населення у вирішенні питань місцевого значення знайшли своє висвітлення в роботах В. М. Бабаєва, О. В. Батанова, В. І. Борденюка, І. О. Дробота, Ю. О. Куца, П. М. Любченка, Ю. В. Наврузова, А. О. Чемериса та інших учених.

Водночас проблематика взаємодії молоді з органами влади не втрачає своєї актуальності й потребує подальшого дослідження. Особливо гостро дане питання постає в містах України, де впродовж останніх років спостерігається посилення громадської активності в різноманітних формах, що призводить як до віднайдення нових шляхів діалогу та співпраці між органами влади й місцевими мешканцями, так і подекуди супроводжується потужними конфліктними ситуаціями між ними.

Мета статті – з'ясувати особливості ставлення міської молоді України до місцевої влади.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтуючись на методології «мереж підвищення ефективності» [3] Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» в рамках проекту «Формування політики, ґрунтованої на фактах, у сфері місцевого самоврядування в Україні» спільно з Норвезьким інститутом міських і регіональних досліджень (NIBR) та Норвезькою Асоціацією місцевих і регіональних влад (KS) провела дослідження щодо підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування в сфері відкритості та залучення громадськості до місцевого самоврядування [1]. Серед іншого, шляхом соціологічного опитування вивчалось й ставлення населення до органів місцевої влади, а також оцінка мешканцями своїх можливостей брати участь в управлінських процесах.

Опитування проводилося в червні-липні 2014 р. в 11 містах – обласних центрах та у 9 містах обласного значення. У кожному місті було опитано по 100 осіб віком від 18 років. Метод опитування – структуроване інтерв'ю у форматі «віч-на-віч» за місцем проживання респондентів.

Вибірка – репрезентативна для дорослого населення досліджуваних міст України, багатоступенева, стратифікована, з використанням квотного методу відбору респондентів на останньому етапі. При опитуванні респондентів витримувалися квоти за двома ознаками: вік і стать.

У рамках даного дослідження, після проведення опитування був здійснений аналіз відповідей респондентів віком від 18 до 35 років (усього 703 особи).

За результатами аналізу отриманих даних з'ясувалося, що порівняно значна частка молодого покоління загалом досить критично оцінює роботу владних органів. Зокрема, половина опитаної молоді не задоволена діяльністю місцевої влади. Водночас майже 45 % респондентів дотримуються протилежної думки (рис. 1).

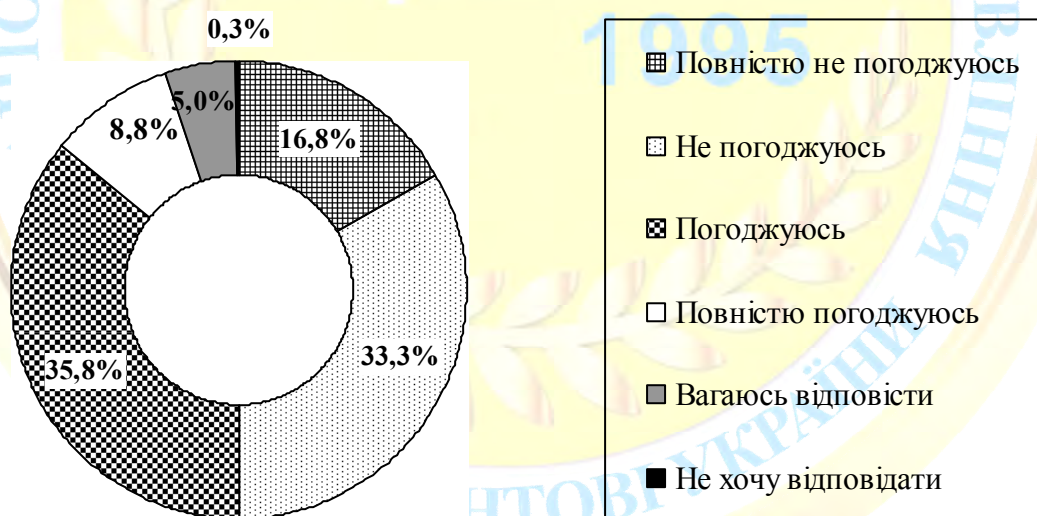

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Мене в цілому задовольняє, як працює місцева влада у нашому місті», %

Майже 57 % молоді заявили, що в їхньому місті інтереси представників місцевої влади превалюють над інтересами інших мешканців, причому майже п'ята частина опитаних повністю погодилася з вищезазначеною тезою. Натомість близько 32 % респондентів не підтримують таку думку (рис. 2).

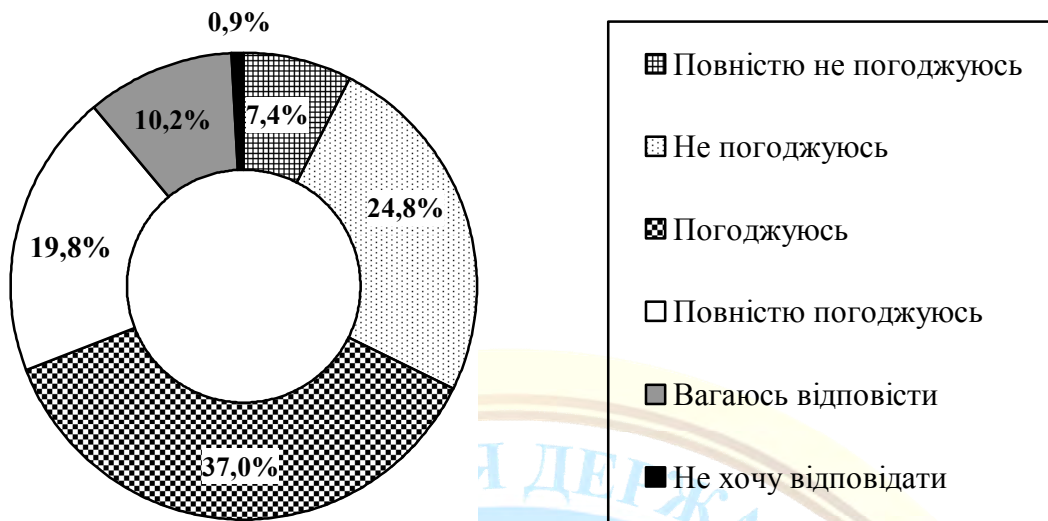

Рис. 2. Розподіл відповідей респондентів на твердження «У нашому місті інтереси представників місцевої влади важливіші за інтереси більшості населення», %

Більше двох третин міської молоді вважають, що представники місцевої влади зловживають своїм службовим становищем для особистої вигоди (рис. 3), а майже 64 % опитаних повідомили, що не варто покладатися на обіцянки представників влади (рис. 4).

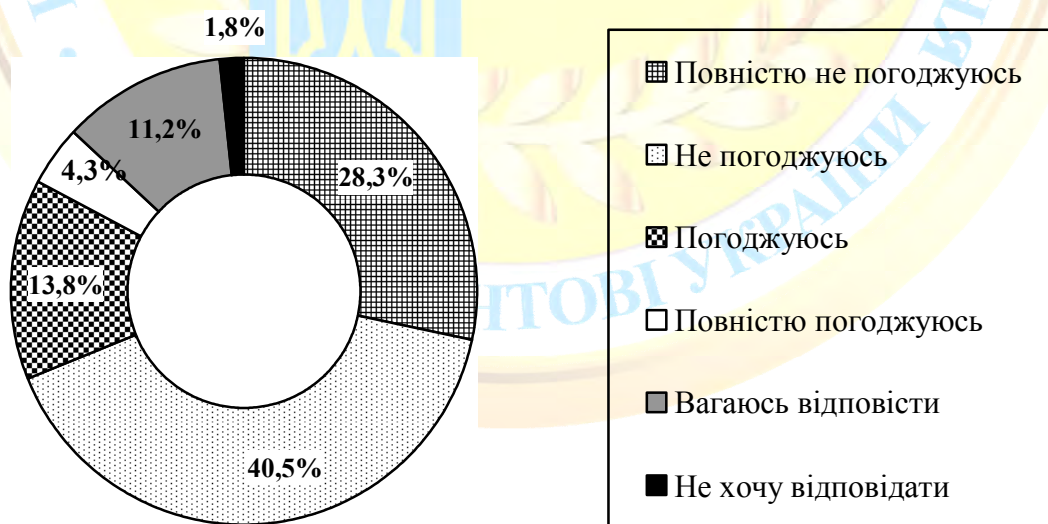

Рис. 3. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Представники місцевої влади не зловживають своїм службовим становищем для особистої вигоди», %

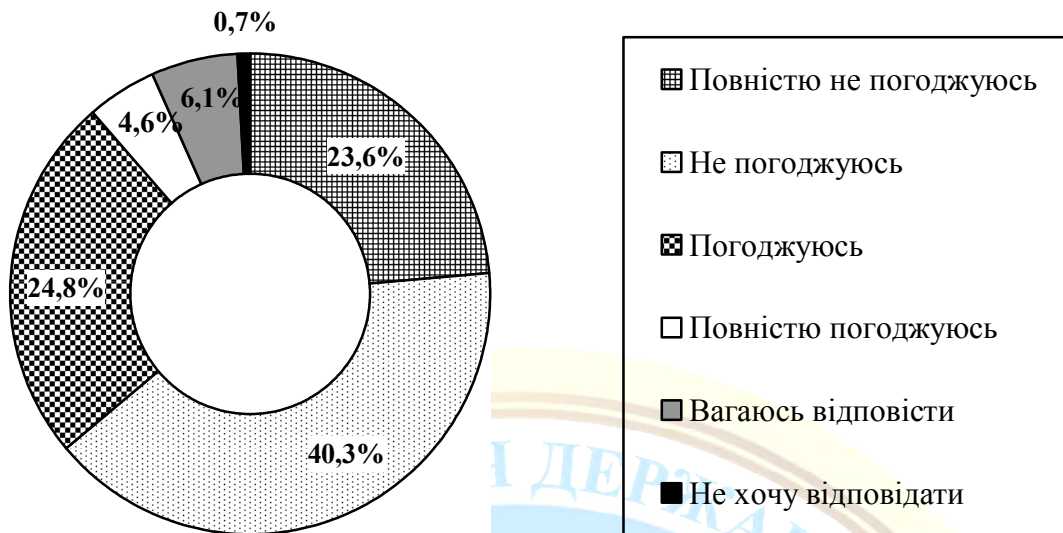

Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Зазвичай можна покластися на обіцянки представників місцевої влади у нашому місті», %

Значною (60,8 %) виявилася частка й тих, хто не задоволений розподілом владою бюджетних коштів та інших ресурсів для потреб громадян. Натомість 16,8 % молоді вважають, що місцева влада досить ефективно вирішує ці завдання. Крім того, п'ята частина респондентів завагалася з відповіддю на дане питання (рис. 5).

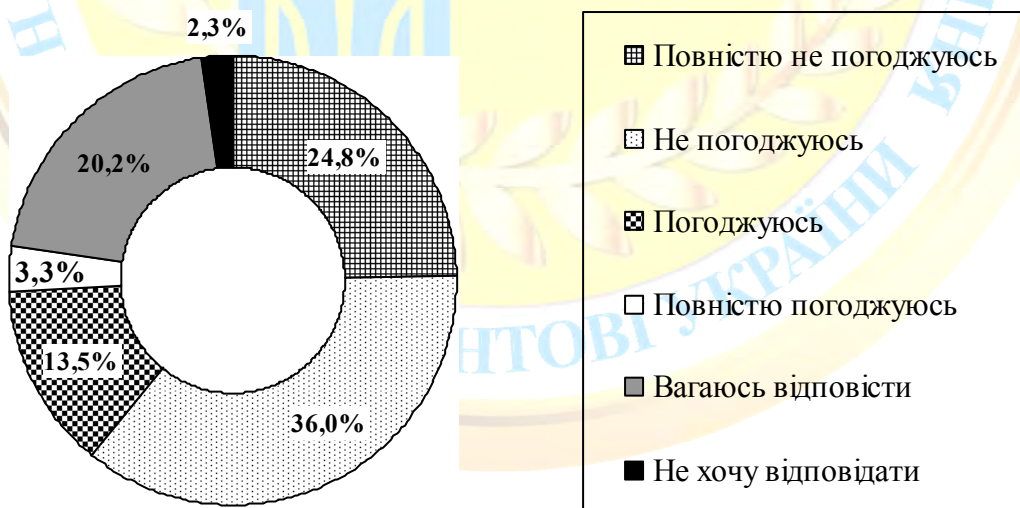

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Місцева влада ефективно розподіляє бюджетні кошти та інші ресурси для задоволення потреб громадян», %

Проведений аналіз виявив і проблеми в донесенні органами місцевої влади інформації до молодих мешканців міст (рис. 6-8).

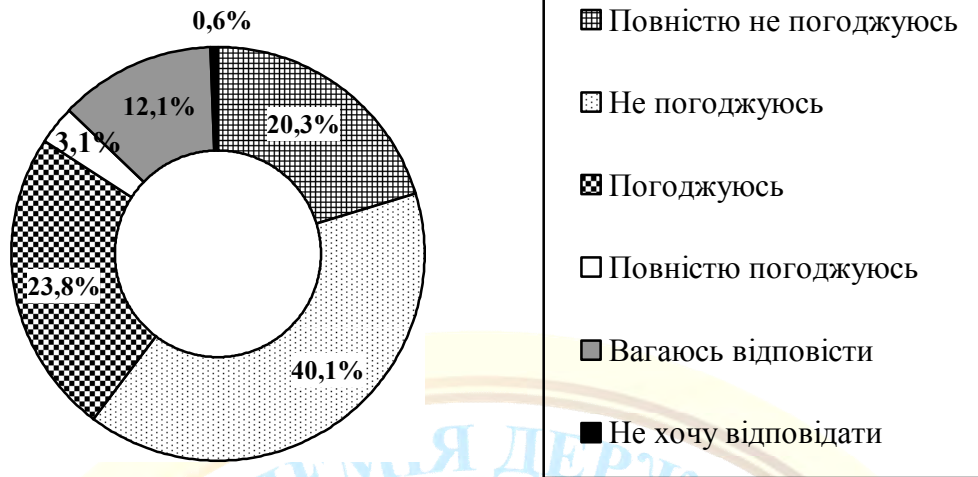

Рис. 6. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Місцева влада оперативно обґрунтовує свої політичні рішення перед громадянами», %

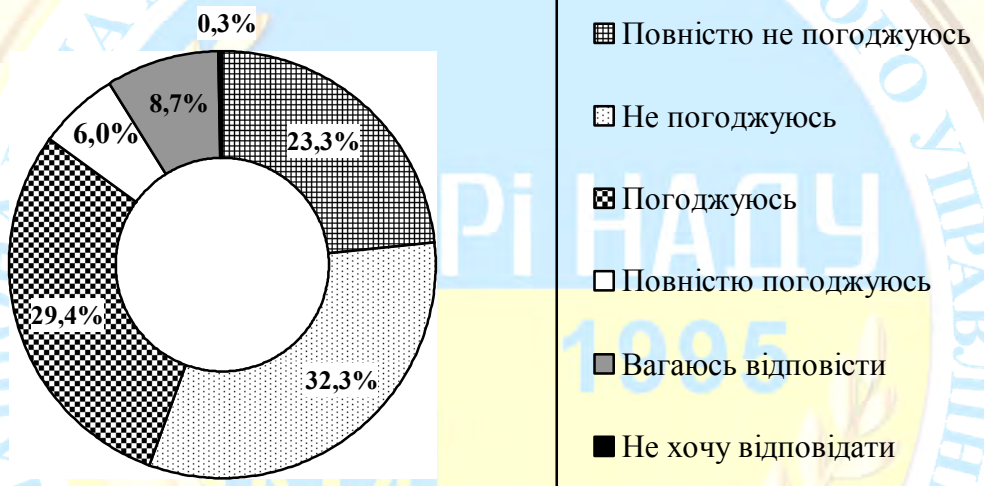

Рис. 7. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Представники місцевої влади добре інформують громадян про актуальні питання, які обговорюються в міській раді», %

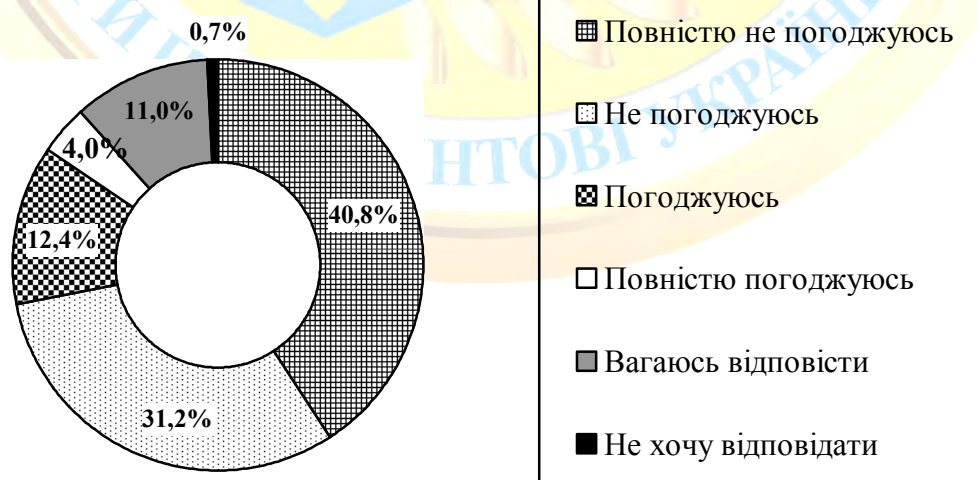

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Представники місцевої влади добре інформують громадян про те, на що витрачені гроші платників податків», %

Більше 55 % опитаної молоді вважають, що в їхньому місті представники влади не дослухаються до думки громадян. Натомість майже 36 % респондентів дотримуються протилежної точки зору, причому 4,8 % з них висловили тверду впевненість у тому, що представники влади у місті дослухаються до думки його мешканців. Порівняно значна частка (8,1 %) опитаних завагалися з відповіддю, а 0,4 % – відмовилися відповідати (рис. 9).

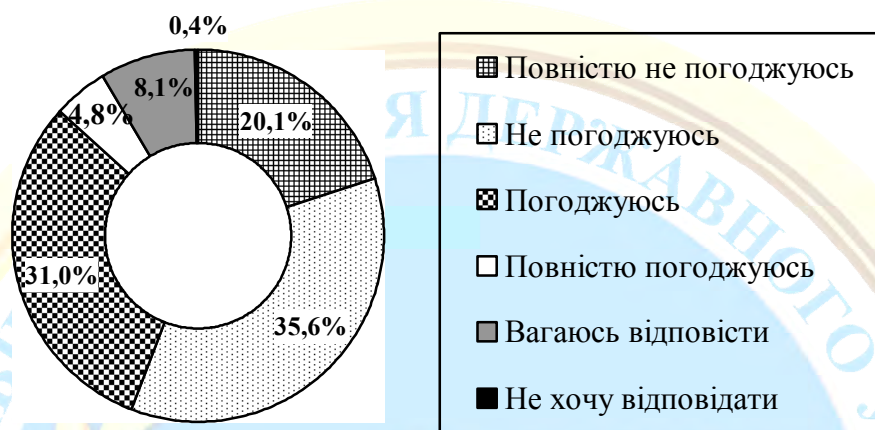

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів на твердження «У нашому місті представники місцевої влади дослухаються до думки громадян», %

Відповідаючи на запитання «Наскільки складно громадянам нашого міста донести свою думку/скаргу до місцевої влади?», більше 23 % опитаних повідомили про існування незначних обмежень; 27 % респондентів вважають, що донести свою думку чи скаргу до місцевої влади взагалі не складно. Водночас понад 19 % міської молоді повідомили про складнощі та наявність серйозних перешкод у донесенні своєї думки до місцевої влади, а майже 14 % відзначили неможливість для звичайних громадян зробити це (рис. 10).

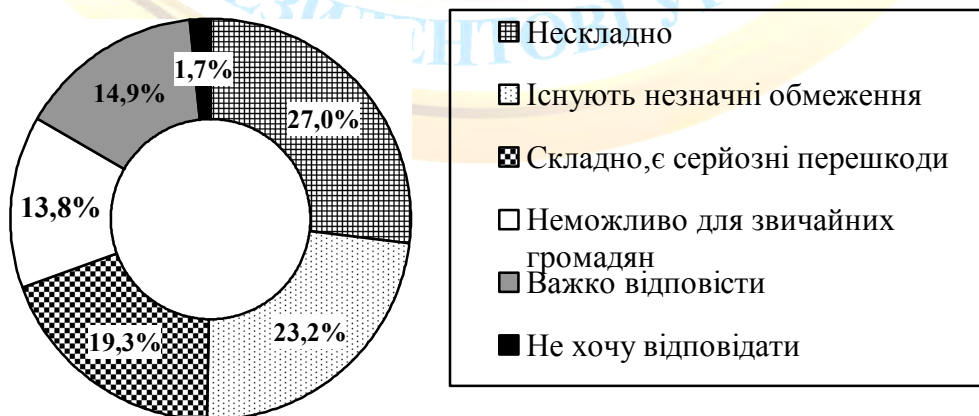

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів на питання «Наскільки складно громадянам нашого міста донести свою думку/скаргу до місцевої влади?», %

Серед опитаної міської молоді більше половини вважає, що їхня думка не буде врахована місцевою владою при ухваленні рішень. Досить великою виявилася й частка тих, хто сумнівається у здатності влади дослухатися до думки мешканців міста – 33,7 %. І лише 13,2 % респондентів висловили впевненість, що місцеві органи влади повністю або хоча б частково врахують їхню думку при ухваленні рішень (рис. 11).

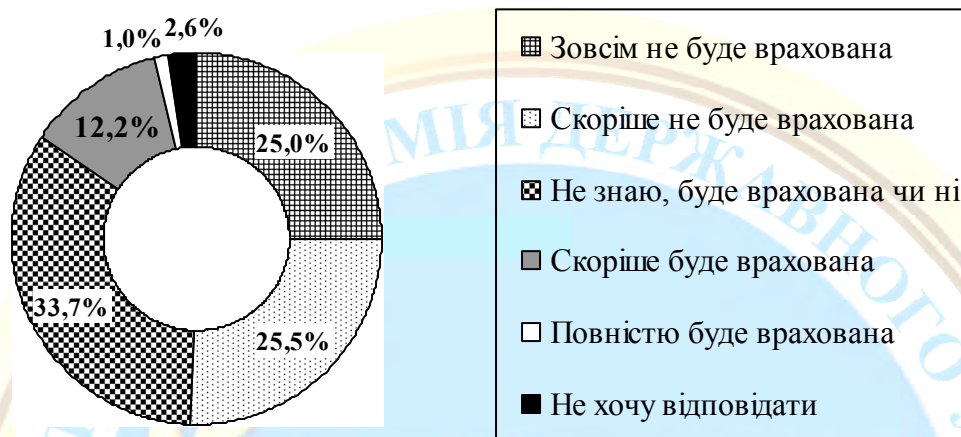

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів на питання «Як Ви вважаєте, наскільки Ваша думка буде врахована при прийнятті рішень місцевою владою?», %

Після проведеного аналізу даних виявилось, що переважна більшість міської молоді досить скептично ставиться до власних можливостей впливати на рішення місцевої влади. Зокрема, про відсутність таких можливостей повідомили майже 78 % опитаних. Менше 15 % респондентів заявили про наявність своїх можливостей здійснювати вплив на рішення місцевих органів влади. Близько 2% опитаних відмовилися відповідати на зазначене запитання, 6,8 % – завагалися з відповіддю (рис. 12).

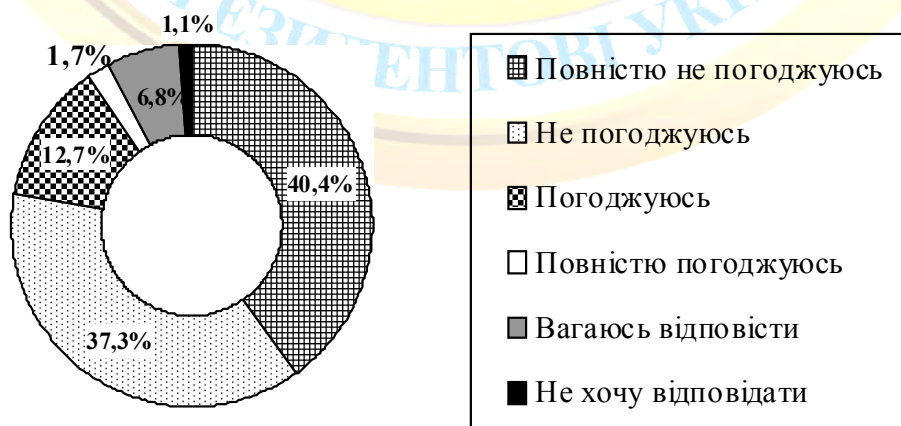

Рис. 12. Розподіл відповідей респондентів на твердження «Ви маєте можливості впливати на рішення місцевої влади», %

Відповідаючи на запитання «Наскільки Ви можете впливати на процеси прийняття рішень на місцевому рівні?», переважна більшість міської молоді зазначила, що вони або взагалі не впливають (майже 66 %), або чинять незначний вплив (близько 21 %). Лише 6 % опитаних повідомили, що вони мають певний вплив, а 1,1 % – мають значний вплив (рис. 13).

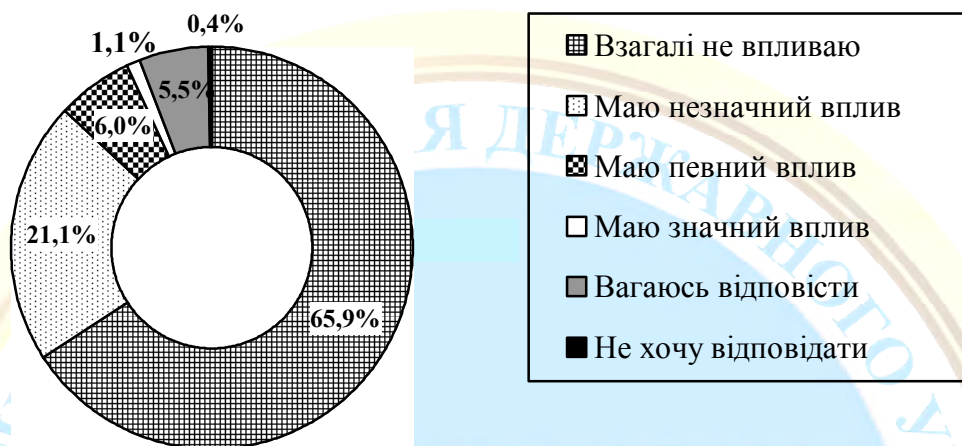

Рис. 13. Розподіл відповідей респондентів на питання «Наскільки Ви можете впливати на процеси прийняття рішень на місцевому рівні?», %

Основною обставиною, що заважає молоді впливати на процеси прийняття рішень на місцевому рівні, є впевненість, що такі дії не принесуть бажаного результату (більше 36 % опитаних). Майже 19 % респондентів повідомили про брак часу для провадження відповідної діяльності, 14,5 % поскаржилися на недосконалість законодавства, що регулює питання участі в управлінні, 11,7% – повідомили про брак знань відповідного законодавства. Водночас 13,5 % опитаної молоді заявили про відсутність перешкод для участі в управлінських процесах у їхньому місті, а майже 12 % підкреслили, що їх така діяльність не цікавить.

Слід зазначити, що проведений аналіз не виявив статистично значущої залежності між віком респондентів та сприйняттям ними власних можливостей брати участь в управлінських процесах на локальному рівні (на відміну від інших досліджень, наприклад [6]).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Загалом міська молодь доволі невисоко оцінила діяльність органів місцевої влади, скептично ставиться до їх політичної

незаангажованості, відкритості і прозорості, не вірить в безкорисливість посадовців. Крім того, молоді мешканці міст заявили про неефективність роботи влади, а також засвідчили невисокий рівень довіри до неї.

Оцінка молоддю міст України своєї спроможності впливати на управлінські рішення в рази нижче подібного показника в інших європейських країнах, наприклад Англії, де близько 38 % громадян віком від 16 до 34 років повідомили про свою здатність впливати на процеси прийняття рішень на місцевому рівні [6].

У цілому налагодження постійної взаємодії між органами місцевого самоврядування і населенням є ключовим для відновлення довіри мешканців до муніципальних структур, зближення позицій громадян і представників влади, формування партнерських відносин між громадою і владними структурами [2]. Це актуалізує необхідність розроблення інструментів залучення населення до управлінських процесів, що і визначає подальші наукові дослідження у даному напрямку.

Список використаних джерел:

1. Лиска О. Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю: стан, перспективи, рекомендації та практики : Аналітичний звіт / О. Г. Лиска, В. В. Засадко, М. М. Юрченко, О. Є. Томнюк. – К. : АМУ, 2014. – 28 с.
2. Лыска А. Г. Местное самоуправление в городах Украины: различия оценок населения и представителей власти / А. Г. Лыска, О. Осланд // Вопросы государственного и муниципального управления. – 2015. – № 4. – С. 79–98.
3. Лыска А. Г. Сети повышения эффективности как технология решения местных проблем / А. Г. Лыска // Общество, общности, человек: в поисках “вечного мира”: материалы VI Междунар. науч. Интернет-конф. (г. Тамбов, 11 ноября 2013 г.). – Тамбов : Бизнес-Наука-Общество, 2013. – С. 94–100.
4. Cahill C. Re-Thinking the Boundaries of Civic Participation by Children and Youth in North America / Caitlin Cahill, Roger A. Hart // Children, Youth and Environments. – 2007. – Vol. 17, № 2. – P. 213–225.
5. Carlson C. A Rightful Place: Expanding the Role of Young People in a Democratic Society / Cindy Carlson // The Good Society. – 2004. – Vol. 13, № 2. – P. 39–43.
6. Citizenship Survey: Headline Findings – April–December 2010, England – Tables [Електронний ресурс] / [Department for Communities and Local Government]. – 2011. – Режим доступу : <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20120919132719/http://www.communities.gov.uk/documents/statistics/xls/1886765.xls>.
7. Cooper D. G. Engaging Youth for Positive Change: A Critical Analysis of Case Studies on Local Action / Daniel G. Cooper, Scott P. Hays // Children, Youth and Environments. – 2007. – Vol. 17, № 2. – P. 433–453.

Lyska O. G. Ukrainian Urban Youth's Attitude toward Local Authorities.

The article deals with results of an opinion poll regarding urban youth's attitude toward local authorities. There were considered peculiarities of how young dwellers of Ukrainian cities perceive and estimate the activities of municipalities. The author analyzes barriers to citizen participation in decision-making.

Key words: youth, local authorities, governance, city, Ukraine.

Лыска А. Г. Отношение молодежи городов Украины к местной власти.

Проанализированы результаты социологического опроса относительно отношения городской молодежи к местным органам власти. Рассмотрены особенности восприятия и оценки молодыми жителями городов Украины деятельности властных структур. Выявлены причины, сдерживающие включение молодежи в процессы подготовки, принятия и реализации управленческих решений.

Ключевые слова: молодежь, органы местной власти, управление, город, Украина.

Надійшла до редколегії 02.07.2016 р.

